

A PATLIB-KÖZPONTOK AZ INNOVÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN

A szabadalmi információ terjesztésére létrejött PATLIB-hálózat szakmai konferenciáját tizenhetedik alkalommal rendezték meg. A Prágában, 2006. május 21–23. között tartott rendezvény a bevált rendben zajlott: a plenáris ülések mellett a párhuzamosan tartott munkacsoportülések, valamint a kiállítók bemutatói, előadásai adták a szakmai program gerincét, a spontán eszmecsere pedig a kiállítói standokon, a szünetekben és az esti közös programokon folytatódott.

A Magyar Szabadalmi Hivatal ebben az évben is önálló standdal jelent meg a konferenciához kapcsolódó kiállításon. A látogatók részéről kiemelkedő érdeklődés mutatkozott a frissen bevezetett önkéntes műnyilvántartás, illetve az e-lajstrom iránt. Néhányan igen behatóan érdeklődtek az eMage projekt keretében létrehozott adatbázis tesztelési eredményei felől, és voltak olyan látogatók, akik „előben” tesztelték a védjegyhamisítás ellen kifejlesztett adatbázist.

A magyar szakemberek közül az idén *Haszonits András*, az MSZH oktatási osztályának vezetője tartott nagy sikerű előadást az iparjogvédelmi oktatás legkorszerűbb informatikai eszközeiről és formájáról, a távoktatásról. Magyarországon a 80-as évek óta folyik szervezett iparjogvédelmi szakképzés; eleinte hagyományos formában, majd 2001-től kezdve távoktatási keretek között is. Eleinte a távoktatásban is nyomtatott tananyagokat kellett használni, de 2006-tól már az interneten keresztül is be lehet kapcsolódni a képzésbe. Az új tananyag kifejlesztése egészen más megközelítést kíván, mint a korábbiak: moduláris felépítésűnek, flexibilisnek, mobilnak, változtathatónak kell lennie, és pedagógiai szempontból is egészen más elveket kell érvényesíteni az e-learning tanfolyamokon, mint a hagyományos, a tanár és a diák együttes jelenlétére építő kurzusokon (további részletek számunk 41–52. oldalán).

Az idei PATLIB-konferencia fő témája – az innováció szolgálata – újabb bizonyíték az Európai Bizottság és az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) között folyó együttműködésre. Az innovációs folyamatok erősítését az Európai Unió azzal is próbálja elősegíteni, hogy „Office Network” néven a nemzeti szabadalmi hivatalok kooperációjára épülő, az innovációt előmozdító új szolgáltatások létrejöttét támogatja. Az Európai Bizottság innovációs politikáért felelős igazgatósága projektmegbeszélésre hívta össze az Office Networkben érdekelt nemzeti hivatalok képviselőit.

Alain Pompidou, az EPO elnöke a nyitó plenáris ülésen, értékelve az elmúlt két évtized eredményeit, az 1988-ban megalkotott szabadalmi információs stratégia magas színvonalát emelte ki, majd szólt az EPO és a tagországok között jelenleg folyó stratégiai vitáról. Ez utóbbi fő kérdése: hogyan tud az EPO a tagállamokkal együttműködni az európai ipar számára nyújtandó legjobb szolgáltatások nyújtása érdekében. Alain Pompidou annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az európai és a nemzeti hivatalok között a stratégia kialakításáról folytatott vita eredményeként megtalálják a legjobb megoldást.

A megújulás felé vezető egyik elképzelés szerint létrehozzák az Európai Szabadalmi Hálózatot, amely új dimenzióba fogja helyezni Európa egész szabadalmi rendszerét. A hálózat egyik látványos eleme a minőségbiztosítás lesz, a másik pedig az EPO és a nemzeti hivatalok közötti új partnerségi viszony. Mindkét elgondolás célja, hogy valamennyi helyi felhasználónak optimális szolgáltatást nyújtsanak – elsősorban az alacsony szabadalmi bejelentési hajlandóságot mutató országokban.

David White, az Európai Bizottság innovációs politikájáért felelős igazgatója az alábbi kulcselemeket helyezte a figyelem középpontjába:

- a) a szabadalmak innovációs jelentősége;
- b) a szabadalmak szerepe az üzleti stratégiában;
- c) a szabadalmaztatás gyakorlati támogatása.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a szabadalmaztatás és az innovációs folyamatok között milyen szoros a kölcsönhatás. Aki a lisszaboni célokat komolyan veszi, annak nagyon komolyan kell vennie a szabadalmi tevékenységet is. Sokat beszélünk arról, hogy a szabadalmak az üzleti stratégia fontos részét képezik, ennek ellenére sajnálatosan kevés vállalkozás használja ki a szabadalmi oltalomban és a licencekben rejlő előnyöket. A kormányoknak a szabadalmaztatáshoz nemcsak a jogi és gazdasági kereteket, eszközöket kell biztosítaniuk, hanem a gyakorlatban is támogatniuk kell a vállalkozásokat, megismertetni velük, milyen lehetőségeik vannak és ezekkel miként lehet élni.

Európa versenyképességének kulcsa az innováció. Az elmúlt két évszázadban jó eredményeket ért el, de most már nemcsak az Amerikai Egyesült Államok és Japán, hanem Kína és India is kihívást jelent. A kiélezett versenyben Európa csak akkor tud helytállni, ha még intenzívebb és még gyorsabb innovációt folytat. Nem elegendő azonban a büvszót hangoztatni, cselekedni kell, mégpedig minél előbb, mert a versenyképesség elvesztése Európa valamennyi lakosának életminőségét károsan fogja befolyásolni.

Ami a szabadalmaknak az üzleti stratégiában betöltött szerepét illeti, kétség nem fér ahhoz, hogy ez mind fontosabbá válik. Ahhoz, hogy Európa erősödjék, tudásának egyre nagyobb hányadát kell új termékekbe fektetnie, illetve az új piacok megszerzésére fordítania. A feltalálóknak, a vállalkozóknak és a nagyvállalatoknak együttesen kell a tudás és a piac közötti hidat biztosítaniuk. A szellemi tulajdon-védelem háromféleképpen tud a „hídépítés” fontos szereplőjévé válni:

1. az érdekelteknek szükségük van arra, hogy képesek legyenek megvédeni tudásukat, mert csak így tudják az új eljárásokra és az új termékekre fordított fejlesztési költségeiket visszanyerni;
2. a szabadalom megléte önmagában még nem növeli a bevételeket, de jól tudjuk, hogy a befektetők szívesebben investálnak szabadalmakkal rendelkező cégekbe;
3. azoknak a vállalkozásoknak viszont, amelyeknek egész szabadalmi portfóliójuk van, lehetőségük nyílik a keresztlicenclésre, a forrásokhoz és az új technológiákhoz való hozzáférésre.

Aki egy ötletet ki akar fejleszteni, ehhez anyagi forrásokat kíván mozgósítani és a megszülető terméket be akarja vezetni a piacra, a saját szellemi tulajdonát kezelő stratégiára, valamint pontos és naprakész információkra van szüksége.

Az Európai Bizottság most készíti elő a szellemi tulajdonra vonatkozó kezdeményezését. A várhatóan 2006 végén előterjesztendő iniciativa három fő pillére:

1. El kell készíteni a különböző ágazatokban működő vállalkozások szellemitulajdonhasználatának statisztikai elemzését.
2. Az európai gyártókat képviselő INNOVA-partnerek beszámolót készítenek annak okairól, hogy a cégek miért használják vagy mellőzik a szellemi tulajdont, illetve arról, milyen válaszlehetéseket lehet tenni, milyen intézkedéseket kell hozni a helyzet javítása érdekében.
3. 2006 januárjában készült egy összehasonlító tanulmány a közfinanszírozású, szellemitulajdon-védelmet támogató szolgáltatásokról. A tagországokban összesen 150 olyan intézkedést találtak, amelynek célja a támogatás – most ezeknek az intézkedéseknek a hatékonyságát értékelik, és felhívják a figyelmet a legjobb gyakorlatnak tekinthető szolgáltatásokra.

Az Európai Bizottság a vállalkozások iparjogvédelmi tevékenységének támogatására számos akciót hirdet meg. Az egyik közülük az az EPO által irányított mentorképzés, amelynek keretében az iparjogvédelmi szakértők és a cégek közötti kommunikációt folytatni tudó közvetítőket képeznek ki. Ugyancsak az Európai Bizottság kezdeményezte az *IPR-Helpdesk* létrejöttét, amely a kis- és középvállalkozások számára ingyenesen nyújt az alapvető iparjogvédelmi kérdésekben segítséget. A feltalálók és a potenciális üzleti partnerek közötti iparjogvédelmi egyeztetésben és szerződési kérdésekben a technológiai kérdésekre szakosodott Innovation Relay központok az IPR-Helpdeskkal közösen adnak tanácsot.

A szabadalmak az innováció és a tudás terjesztésének is kiváló eszközei. A világ technikai tudásának több mint 80%-a a szabadalmi irodalomban található meg, amelyhez a cégek számára hozzáférést kell biztosítani. Ennek elősegítése érdekében az Európai Bizottság kezdeményezi, hogy a nemzeti szabadalmi hivatalok alakítsanak ki egy hálózatot, amelyen belül minden európai vállalkozás a saját nyelvén tud tájékozódni és szabadalmi ügyeit intézni.

Európának egyre inkább és egyre jobban szüksége van az innovációra. A szabadalmi rendszer korántsem tökéletes – még azt is mondhatnánk, messze van a tökéletestől, de tény, hogy az innovációs folyamatban nélkülözhetetlenül fontos szerepet tölt be. Két kihívás előtt állunk, és mindkettő arra ösztökél bennünket, hogy a lehető legtöbbet hozzuk ki a szabadalmi rendszerből. Az egyik: az iparjogvédelmet úgy kell továbbfejleszteni, hogy minél jobban tudja szolgálni az európai feltalálók érdekeit. A másik: biztosítani kell, hogy kontinensünk feltalálói a lehető legtöbbet és legjobbat hozzák ki a meglévő szabadalmi rendszerből.

A záró plenáris ülésen *Curt Edfjäll*, az EPO egyik alelnöke értékelte a konferencia eredményeit. Az eseményt előkészítő programbizottság célja az volt, hogy felhívják a figyelmet arra, hogy a PATLIB-központoknak a túlélésük érdekében a hagyományos szolgáltatásaik

mellett újakat is kell indítaniuk, és új ügyfeleket kell megnyerniük. A kitűzött célt a konferencia programja be is váltotta: sokan számoltak be újonnan indított vagy tervezett kezdeményezésekről.

Nagyon jó volt hallani, hogy a vendéglátó Csehország egyetemén a tananyagba beépült a szellemi tulajdon-védelem, hiszen Európa jövőbeni innovációjának a záloga a mai fiatalok szellemi tulajdon-védelmi tudatosságának a növelése. Lehetséges azonban, hogy a szabadalmi információról szóló oktatási anyagok kidolgozása és bevezetése a tantervekbe még ennél is fontosabb annak érdekében, hogy az egyetemisták megismerjék a szabadalmi bejelentés eljárásrendjét.

A morva könyvtártól a Skoda gyárig tartó bemutatók alapján a hallgatóság meggyőződhetett arról, hogy Csehországban egyre jobban tudatosodik az iparjogvédelem fontossága. A csehek mellett természetesen számos más nemzet képviselői is arról adtak számot, hogy folyamatosan gyarapodnak azok a PATLIB-központok, amelyek új, kreatív megoldásokat találnak ki az innováció szolgálatára.

Az alelnök kiemelésre méltónak ítélte az olaszok beszámolóját arról, hogyan igyekeznek új ügyfeleket bevonni a látókörükbe, a belgák ágazatorientált megközelítését és a portugáloknak az egyetemekről tett szabadalmi bejelentések számának növelésére irányuló stratégiai elképzeléseit. Németország azt mutatta be, milyen lehetőségek vannak az ügyfélkapcsolatok kialakítására, az angol nemzeti könyvtár pedig olyan központot működtet, ahol a szellemi tulajdon-védelmi konzultációt üzleti tanácsadással ötvözik.

Curt Edfjäll végezetül arra a kérdésre kereste a választ, hogy a konferencia elérte-e a célját: elősegíti-e azt a változást, amelynek eredményeként a PATLIB-központok valóban az innovációt szolgálják? A résztvevőknek az egymástól hallott ötletek, megoldások megvalósításán, hazai környezetbe való átültetésén kell munkálkodniuk, a minél hatékonyabb együttműködés érdekében össze kell fogniuk – ha ez sikerül, az eredmény sem marad el.

Végezetül röviden beszámolunk a PATLIB-konferencia egyik legérdekesebb munkacsoportüléséről. Nagy érdeklődés előzte meg az angol hivatal munkatársai által tartott workshopot, amelynek a címe: „*Future customers – addressing young people*” volt. Susan Richards és Sally Long előadása azonban a várakozást is messze felülmúlta: a rendkívül érdekes témát olyan magával ragadó módon, annyi lelkesedéssel adták elő, hogy a nagyszámú hallgatóság jelentős része azzal az elhatározással távozott: valami hasonlót nekünk is ki kell találnunk otthon!

A tények: az angol hivatal 2003-ban hirdette meg innovációs programját, amelyben – többek között – célcsoportként a jövő innovátorai, a mai gyerekek és fiatalok szerepeltek. Az intézményen belül egy önálló szervezeti egység, az *Awareness, Information & Media* (AIM) foglalkozik az Egyesült Királyság Szabadalmi Hivatala által kidolgozott, az innovációt támogató stratégia fejlesztését és terjesztését elősegítő feladatokkal. Az AIM víziója: tudatosságnövelő és oktatási programjaik segítsenek abban, hogy a szellemi tulajdont az innovatív üzleti környezet egyik kulcsszereplőjeként ismerjék meg és fogadják el.

A célkitűzések elérése érdekében fejlesztették ki a *ThinkKit* névre hallgató programcsomag első részét, amelyben esettanulmányok segítségével alakították ki a legjellemzőbb felhasználói célcsoportokat, és dolgozták ki azokat a modelleket, amelyek segítségével az iparjogvédelmet közel tudják hozni az iskolásokhoz, illetve a tanárokhoz. A *ThinkKit* I-ben öt olyan „sztárt” neveztek meg, aki/amely jól ismert és/vagy rendkívüli népszerűségnek örvend a fiatalok körében. A *Virgint* mint egy erőteljesen terjeszkedő nemzetközi céget mutatták be, amely kiterjedt tevékenysége körében számos védjegyet használ. Az *Adidas* nemzetközi szinten ismert innovatív sportszereinek és szabadidőtermékeinek kereskedelméről, de a program keretében kiterjedt szabadalmi portfólióját és jelentős dizájn-tevékenységét is a fiatalok elé tárták. A mindenki által vágyott *Audi* autó alkalmas arra, hogy megragadja a tanulók fantáziáját, akiknek ezáltal föl lehet hívni a figyelmét arra, hogy a cégóriás milyen széles körben használ szabadalmakat, védjegyeket és formaterveket, illetve, hogy az ebből képzett vállalati portfólió mennyire növeli a versenyképességet. *Simon Fuller*, a popbárvány főként a szerzői jog és a formatervek terén alkalmazza innovatív módon a szellemi tulajdon védelmét. A *Coventry University* technológiaintenzív „spin out” vállalkozása a *Fire Angel*, amely a kezdetektől fogva korrekt módon kezeli az iparjogvédelmi kérdéseket. A vállalkozói szellemiség kitűnő megtestesítői az első négy év alatt hétmillió font bevételre tettek szert.

A *ThinkKit* első fázisa nagy sikerrel zárult. A program jelentős minőségi fejlődésen ment át, kialakult a tanári hálózat, és a *Royal Academy of Engineers* az egyik legfontosabb együttműködő partner lett. Lord Sainsbury, az innováció és a tudomány minisztere a legmesszebbmenőkig támogatja a programot.

A második fázisban a *ThinkKit* program regisztrált védjegyként bejegyezve folytatta sikeres útját. Az előző szakasz tapasztalatai alapján öt olyan területet választottak ki, amelyek érdeklik a fiatalokat, és amelyeknek a legjellemzőbb sikertörténeteinek keresztül mutatják be a szellemi tulajdon-védelem versenyelőnyt biztosító és üzleti sikert termő hatását. Az öt kulcsterület a sport, a zene, a technológia, a dizájn és a táplálkozás. Az új programban *Jamelia*, a szigetország fiataljainak első számú popbárványa mutatja be saját sikertörténetét, amelyet a rock- és bluesénekesnő 15 éves kora óta tudatosan épített föl. Nemcsak lemezeivel, hanem a reklámparban betöltött szerepével is növelte ismertségét. 24 éves korára már sztár lett, akinek zeneszámairól hozzájárulása nélkül egyetlen másolatot sem lehet készíteni. Mivel karrierjét a divatszakmára is kiterjesztette, már nemcsak a szerzői jog, hanem a formatervezés és a védjegy területén is kamatoztatja kitűnő adottságait.

A sport területén a Liverpool volt focistája, *Craig Johnston* lett a kiválasztott szupersztár. A sikeres labdarúgó-pályafutás után ő futballcipők fejlesztésével kezdett foglalkozni. Három év intenzív munka után Johnston neve alatt megszületett az első szabadalom, majd 1994-ben bejegyezték az *Adidas Predator* futballcipőjének márkanévét. A forradalmian új találmány hatalmas üzleti sikert is hozott: évi 1 millió párat adnak el belőle. (Annak ellenére fogy ilyen sok, hogy a cipő készítéséhez rengeteg kengurut mészárolnak le. A kenguruköly-

kök halálát is előidéző mézszárlás ellen világszerte tiltakozóhullám söpört végig, de a terméket ennek dacára sem vonták vissza – a szerző közbevetése.)

A vendéglátóipar területéről a YO!SUSHI üzletláncot választották ki, amely 2003-as indulásától kezdve elképesztő sikereket ért el az angol piacon. A tulajdonos harmincéves szórakoztatóipari tapasztalatokkal a háta mögött fogott a márkaépítésbe. A YO! nevet természetesen védjegyként bejegyeztették, terveik között szerepel a YO!TEL egészséghotell hálózatának kiépítése. A cég 2006-ban megnyitotta első éttermét Franciaországban, 2007-ben 30 éttermet akar nyitni az USA-ban.

A program tartalmi részének ismertetése után az angol kollégák elmondták, hogy az általuk kidolgozott új oktatási csomagot az angliai középiskolák túlnyomó többségébe eljuttatják. Az oktatóprogramon kívül versenyeket is szerveznek. A legújabb innovációs versenyt a *Go green!* elnevezés alatt, két kategóriában hirdették meg a 14–16 éves korosztálynak. A verseny két témaköre a dizájn/technológia és az üzlet/menedzsment. A két győztes iskola 1000-1000 fontot kap, a diákok pedig egyéni díjakat és londoni utazást nyernek.

Dr. Tószegi Zsuzsanna